

REGIMUL EXECUTĂRII PEDEPSELOR PRIVATIVE DE LIBERTATE DISPUSE DE CURTEA PENALĂ INTERNAȚIONALĂ: ANALIZĂ NORMATIVĂ ȘI PRACTICĂ

(THE REGIME FOR THE EXECUTION OF LIBERTY PENALTIES ORDERED BY THE INTERNATIONAL CRIMINAL COURT: NORMATIVE AND PRACTICAL ANALYSIS)

Nicolae-Cătălin MAGDALENA*

Abstract

Executarea pedepselor privative de libertate dispuse de Curtea Penală Internațională ridică probleme specifice, întrucât Curtea nu deține instituții penitenciare proprii, ci se bazează pe cooperarea voluntară a statelor părți la Statutul de la Roma. În acest context, regimul executării pedepselor se configurează ca un mecanism complex, bazat pe norme internaționale dar cu aplicabilitate în dreptul execuțional național. Lucrarea își propune să analizeze atât cadrul normativ, cât și implicațiile practice ale executării pedepselor dispuse de Curte. În prima parte, sunt examinate dispozițiile relevante pentru tema de cercetare ale Statutului de la Roma și Regulamentului de procedură și probe, care reglementează desemnarea statului de executare, obligațiile acestuia și supravegherea condițiilor de detenție. În continuare, sunt analizate mecanismele instituționale prin care statele își exprimă disponibilitatea de a primi condamnați pe teritoriul lor; acordurile bilaterale de executare și rolul central al Președinției Curții în desemnarea statului de executare. Sunt abordate și drepturile persoanei condamnate, precum tratamentul uman și respectarea standardelor internaționale consacrate de ONU. În fine, lucrarea abordează aspectele comparative, raportând regimul de executare a hotărârilor pronunțate de Curtea Penală Internațională la experiența tribunalelor ad-hoc pentru fosta Iugoslavie și Rwanda, identificând atât convergențe, cât și diferențe, uneori semnificative. Sunt discutate și perspectivele de reformă, inclusiv dezbaterile privind necesitatea unei infrastructuri penitenciare internaționale proprii. Lucrarea își propune astfel să ofere o viziune integrată asupra regimului executării pedepselor dispuse de Curtea Penală Internațională, cu relevanță pentru doctrina și practica dreptului execuțional penal, într-o abordare complementară cu aria dreptului penal internațional.

Cuvinte cheie: executarea pedepselor, Curtea Penală Internațională, Statutul de la Roma, cooperare internațională, drept execuțional penal internațional, acorduri de executare, regim penitenciar, drepturile condamnatului, jurisprudența CPI, tribunale ad-hoc

Abstract

The enforcement of custodial sentences ordered by the International Criminal Court raises specific problems, as the Court does not have its own penitentiary institutions, but relies on the voluntary cooperation of the states parties to the Rome Statute. In this context, the regime for the enforcement of sentences is configured as a complex mechanism, based on international norms but with applicability in national enforcement law. The paper aims to analyze both the normative framework and the practical

*Lecturer PhD., "Nicolae Titulescu" University, Faculty of Law, Criminal Law Department.

implications of the enforcement of sentences ordered by the Court. In the first part, the relevant provisions for the research topic of the Rome Statute and the Rules of Procedure and Evidence are examined, which regulate the designation of the executing state, its obligations and the supervision of detention conditions. Next, the institutional mechanisms through which states express their willingness to receive convicted persons on their territory, bilateral enforcement agreements and the central role of the Presidency of the Court in the designation of the executing state are analyzed. The rights of the convicted person are also addressed, such as humane treatment and compliance with international standards established by the UN. Finally, the paper addresses comparative aspects, relating the regime for the enforcement of judgments issued by the International Criminal Court to the experience of the ad hoc tribunals for the former Yugoslavia and Rwanda, identifying both convergences and differences, sometimes significant. The perspectives for reform are also discussed, including the debate on the need for an international penitentiary infrastructure of its own. The paper thus aims to provide an integrated vision of the regime for the execution of sentences ordered by the International Criminal Court, with relevance for the doctrine and practice of criminal enforcement law, in an approach complementary to the area of international criminal law.

Keywords: *enforcement of sentences, International Criminal Court, Rome Statute, international cooperation, international criminal enforcement law, enforcement agreements, prison regime, rights of the convicted person, ICC jurisprudence, ad hoc tribunals*

Introducere

Tematica prezentului studiu se înscrie în sfera executării pedepselor privative de libertate dispuse în contextul dreptului penal internațional de către Curtea Penală Internațională (CPI), cu accente doctrinare și jurisprudențiale.

De la început trebuie evidențiat faptul că executarea pedepselor privative de libertate pronunțate de Curtea Penală Internațională (CPI) reprezintă una dintre dimensiunile cele mai puțin explorate ale dreptului penal internațional.

Dacă majoritatea studiilor privind Curtea Penală Internațională se concentrează asupra jurisdicției, procedurilor de judecată sau tipologiei crimelor internaționale, problematica executării pedepselor apare adesea tratată marginal, deși are implicații directe asupra eficienței și credibilității justiției penale internaționale.

Spre deosebire de jurisdicțiile penale naționale, Curtea Penală Internațională nu deține propriile instituții penitenciare, ci se bazează pe cooperarea Statelor Părți la Statutul de la Roma. În acest context, regimul executării pedepselor se configurează ca un mecanism complex, aflat la intersecția dintre dreptul penal internațional și dreptul execuțional național.

Această arhitectură instituțională, creată prin adoptarea Statutului de la Roma¹, ridică probleme specifice de natură juridică și practică: uniformitatea regimurilor penitenciare, respectarea standardelor internaționale privind drepturile deținuților, echilibrul dintre suveranitatea statelor și supravegherea exercitată de Curte.

¹ Statutul de la Roma al Curții Penale Internaționale este tratatul internațional care a fondat Curtea. Adoptat la Conferința de la Roma din 17 iulie 1998, a intrat în vigoare la 1 iulie 2002, creând astfel Curtea Penală Internațională <https://www.icc-cpi.int/resource-library>

Lucrarea își propune să analizeze atât cadrul normativ, cât și implicațiile practice ale executării pedepselor dispuse de Curte. Obiectivul principal este de a evidenția atât fundamentele juridice ale acestui mecanism și modul de funcționare cât și provocările generate de caracterul său descentralizat.

Metodologia utilizată este una de tip doctrinar și comparativ, fundamentată pe analiza dispozițiilor Statutului de la Roma și ale Regulilor de procedură și probatoriu, completată de jurisprudența Curții (Lubanga, Katanga, Ntaganda) și de experiența practică a tribunalelor internaționale ad-hoc (ICTY și ICTR).

Structura articolului reflectă aceste direcții de cercetare: analiza cadrului normativ, prezentarea mecanismelor instituționale, evaluarea provocărilor practice și a jurisprudenței, precum și o comparație cu modelele anterioare.

În partea finală a lucrării sunt sintetizate principalele constatări și propune posibile perspective de „reformă”.

Importanța acestei cercetări este reflectată de faptul că executarea pedepselor internaționale nu reprezintă doar o etapă tehnică a procesului penal, ci o garanție a eficienței și legitimității justiției internaționale. Dacă hotărârile de condamnare nu pot fi puse în aplicare în condiții conforme standardelor internaționale, credibilitatea Curții riscă să fie serios afectată. În plus, caracterul voluntar al cooperării statelor creează un risc de fragmentare și inegalitate de tratament între condamnați. De aceea, analiza regimului execuțional penal la Curtea Penală Internațională are o relevanță deosebită atât din perspectivă teoretică, pentru înțelegerea arhitecturii instituționale, cât și din perspectivă practică, pentru statele părți chemate să își asume obligații de punere în executare a hotărârilor de condamnare.

În ceea ce privește stadiul cunoașterii în domeniu, literatura internațională a abordat punctual problematica executării pedepselor, însă dezbaterile rămân limitate în comparație cu alte teme majore, precum jurisdicția sau răspunderea penală individuală. În doctrina românească, această dimensiune este inexistentă, ceea ce face ca prezenta cercetare să umple un gol important. Ea propune o analiză integrată – normativă, instituțională, practică și comparativă – și oferă repere relevante atât pentru doctrină, cât și pentru practica statelor părți, inclusiv România.

Cadrul normativ și etapele executării

Executarea pedepselor privative de libertate pronunțate de Curtea Penală Internațională (CPI) este reglementată, în principal, de dispozițiile Partea a X-a din Statutul de la Roma (art. 103–111), complete de Regulamentul de procedură și probe² - instrument oficial al Curții Penale Internaționale pentru aplicarea Statutului de la Roma, cuprinzând norme de drept substanțial și procedural.

Aceste norme configurează un mecanism juridic specific, care reflectă atât particularitățile unei instanțe internaționale, cât și necesitatea respectării suveranității statelor părți și a sistemelor

² „*Rules of Procedure and Evidence*” - Regulamentul de procedură și probe este reprodus din Documentele Oficiale ale Adunării Statelor Părți la Statutul de la Roma al Curții Penale Internaționale, Prima sesiune, New York, 3-10 septembrie 2002 (ICC-ASP/1/3 și Corr.1), partea II.A

de interne de drept ale căror reguli juridice naționale completează practic cadrul normativ de executare.

Desemnarea statului de executare

După cum am arătat în capitolul introductiv, Statutul Curții Penale Internaționale nu a prevăzut funcționarea unei facilități penitenciare proprii în care să se execute pedepsele definitive cu închisoarea aplicate pentru comiterea crimelor internaționale. Prin urmare, executarea pedepselor se realizează într-un stat desemnat de Curte dintre cele care și-au exprimat disponibilitatea de a coopera și de a primi pe teritoriul lor persoane condamnate. Cu alte cuvinte, executarea pedepselor este strâns legată de principiul voluntariatului.

Statele Părți transmit Curții, în mod voluntar, angajamente de cooperare, iar această practică este reglementată procedural prin acorduri bilaterale sau multilaterale între Curte și state³. Lista finală este gestionată de către Grefa Curții în conformitate cu prevederile art. 200 din „Rules of Procedure and Evidence”.

Președinția Curții este organul responsabil pentru desemnarea statului de executare înșă măsura este dispusă pe baza unor *criterii*⁴ obiective și cuantificabile, care privesc următoarele elemente:

a) Principiul repartitiei geografice echitabile

Acest principiu, derivat din nevoia de solidaritate internațională, afirmă că Statele Părți ar trebui să partajeze responsabilitatea executării pedepselor în mod echitabil. Regulamentul de Procedură și probe al Curții arată că repartizarea echitabilă include o distribuție geografică echitabilă axată pe necesitatea de a oferi fiecărui stat de pe lista comunicată Grefei posibilitatea de a primi persoane condamnate. Respectarea acestui principiu include și o analiză a numărului persoanelor condamnate deja primite de statul respectiv și de alte state precum și orice alți factori relevanți în adoptarea deciziei de desemnare.

b) Tratamentul uman al condamnaților

Statul de executare este obligat să respecte standardele internaționale general recunoscute privind drepturile persoanelor private de libertate. Printre acestea se numără Ansamblul de reguli minime ale Națiunilor Unite pentru tratamentul deținuților⁵, cunoscut sub denumirea de Regulile Mandela, care consacră principii fundamentale privind condițiile de detenție, demnitatea umană și interzicerea tratamentelor inumane sau degradante.

În doctrină s-a evidențiat că instanțele și tribunalele internaționale pot preda persoanele condamnate statelor de executare numai cu condiția ca acestea din urmă să respecte standardele internaționale de detenție⁶.

³ Nicolae-Cătălin Magdalena, *Curs de drept penal internațional*, Editura Universul Juridic, București, 2025, p. 247

⁴ Art. 201 din Regulamentul de procedură și probe

⁵ Ansamblul de reguli minime ale Națiunilor Unite pentru tratamentul deținuților https://avp.ro/wp-content/uploads/2020/07/ansamblu_reguli_mnp.pdf

⁶ Antonio Cassese, Paola Gaeta, Laurel Baig, Mary Fan, Christopher Gosnell and Alex Whiting, *Cassese's International Criminal Law, Third Edition*, Oxford University Press, 2013, p. 397

c) Opinia persoanei condamnate

În procedura de desemnare, Curtea ia în considerare punctul de vedere al persoanei condamnate, în special în aspecte legate de limbă, cultură, religie sau proximitatea față de familie, factori ce pot contribui la reintegrarea socială și la respectarea drepturilor fundamentale ale individului.

d) Naționalitatea persoanei condamnate

Ori de câte ori este posibil și compatibil cu cerințele de securitate și tratament uman, este preferabil ca pedeapsa să fie executată în statul de cetățenie al persoanei. Această soluție răspunde atât interesului condamnatului de a fi mai aproape de mediul său cultural și familial, cât și nevoii de a facilita eventualul proces de reintegrare după executarea pedepsei.

e) Alte circumstanțe relevante

În procesul de desemnare, Curtea poate avea în vedere și alte elemente contextuale, precum: locul comiterii crimei, interesul victimelor de a urmări îndeaproape procesul de justiție, istoricul cooperării statului respectiv cu CPI sau existența unei infrastructuri penitenciare adecvate. Aceste criterii suplimentare permit o evaluare flexibilă și adaptată fiecărui caz în parte.

În vederea luării deciziei de desemnare a statului de executare, Președinția este obligată să notifice în scris persoana condamnată și să-i aducă la cunoștință că analizează această etapă a executării. Scopul acestei notificări este acela de a permite condamnatului să transmită, în scris, Curții, în termenul stabilit de Președinție, toate observațiile sale cu privire la această chestiune. Atunci când apreciază necesar, Președinția poate permite persoanei condamnate să formuleze și observații orale⁷.

În toate cazurile în care se impune, persoana condamnată va fi asistată de un interpret și va beneficia de traducerea necesară pentru prezentarea observațiilor sale. Totodată, ea va avea dreptul de a dispune de timpul și facilități adecvate pentru a-și pregăti prezentarea.

Aceste criterii suplimentare permit Curții să asigure o aplicare echitabilă și contextualizată a dispozițiilor privind desemnarea, în spiritul principiului cooperării loiale consacrat de art. 86 din Statutul de la Roma.

Acceptarea sau respingerea desemnării statului de executare

Când Președinția notifică unui stat desemnat decizia sa, transmite și o serie de informații și documente care stau la baza executării, respectiv:

- (a) numele, naționalitatea, data și locul nașterii persoanei condamnate;
- (b) o copie a hotărârii definitive de condamnare și a pedepsei aplicate;
- (c) durata și data începerii pedepsei, precum și timpul rămas de executat;
- (d) orice informații necesare privind starea de sănătate a condamnatului, inclusiv tratamentele medicale în curs.

Statul desemnat poate accepta sau poate respinge desemnarea sa ca stat de executare.

Trebuie menționat și faptul că, statele pot accepta includerea lor pe lista statelor de executare prevăzută la articolul 103 alineatul (1) lit. (a) din Statutul de la Roma cu rezerva

⁷ Art. 201 din Regulamentul de procedură și probe

îndeplinirii unor condiții. Aceste condiții pot privi numărul maxim de persoane condamnate pe care statul este dispus să le primească, durata minimă a executării înaintea unui transfer, motive umanitare, capacitatea penitenciară sau aplicarea dreptului intern în privința regimului de detenție.

De exemplu, **Norvegia**, prin Acordul privind executarea pedepselor pronunțate de Curtea Penală Internațională⁸, semnat la 7 iulie 2016, a acceptat includerea sa pe lista statelor de executare, cu condiția ca executarea pedepselor să se desfășoare în conformitate cu legislația sa internă și cu standardele internaționale privind tratamentul deținuților. Acordul prevede că regimul penitenciar aplicabil nu poate fi mai puțin favorabil decât cel acordat persoanelor condamnate pentru infracțiuni similare în Norvegia și că statul poate notifica Curtea asupra oricăror împrejurări care ar putea afecta executarea pedepsei.

În mod similar, **Austria**, în acordul său bilateral de executare⁹, și-a rezervat dreptul de a notifica Președinția Curții cu privire la orice împrejurări care ar putea afecta durata sau natura executării pedepsei, inclusiv în cazul în care ar fi necesară suspendarea temporară a acceptării de noi condamnați din motive de capacitate penitenciară. Curtea trebuie informată cu cel puțin 45 de zile înainte, perioadă în care statul nu poate lua nicio măsură care să aducă atingere obligațiilor asumate.

Un stat care a impus condiții privind desemnarea sa ca stat de executare poate, în orice moment, să renunțe la aceste condiții sau poate introduce condiții noi. Orice astfel de modificare a condițiilor este supusă confirmării de către Președinție. Mai mult, statul poate, în orice moment, să informeze Grefa Curții că nu mai dorește să primească pe teritoriul său niciun condamnat pentru executarea pedepsei închisorii. O asemenea retragere produce efecte numai pentru viitoare și nu afectează executarea pedepselor pentru persoanele pe care statul le-a acceptat deja.

Dacă statul desemnat refuză executarea, Președinția are obligația să desemneze un alt stat de executare.

În situația în care niciun stat nu poate fi desemnat stat de executare, pedeapsa cu închisoarea este executată într-o instituție penitenciară comunicată de statul gazdă (Țările de Jos), în condițiile definite în acordul de funcționare al Curții. În acest caz cheltuielile aferente executării pedepsei sunt în sarcina Curții.

După desemnarea statului de executare și acceptarea formală a acestei calități, relația dintre stat și Curte intră într-o nouă fază, guvernată de obligațiile pe care statul le are în perioada executării pedepsei, în special cu privire la tratamentul condamnatului, notificarea Curții, respectarea duratei pedepsei și supravegherea internațională exercitată de CPI.

⁸ Agreement between the Kingdom of Norway and the International Criminal Court on the enforcement of sentences of the International Criminal Court https://www.icc-cpi.int/sites/default/files/iccdocs/oj/Agreement_on_the_enforcement_of_sentences_with_NorwayEng.pdf

⁹ Agreement between the International Criminal Court and the Federal Government of Austria on the Enforcement of Sentences of the International Criminal Court (ICC-PRES/01-01-05) https://www.icc-cpi.int/sites/default/files/NR/rdonlyres/975246DC-383B-42EF-A78B-D0773BEB20A4/140155/ICCPRES010105_en.pdf

Predarea condamnatului și obligațiile statului de executare

După desemnarea statului de executare și acceptarea formală a acestei calități, relația juridică dintre acesta și Curtea Penală Internațională intră într-o etapă distinctă, guvernată de obligații clare și ferme. Rolul statului de executare nu este unul pasiv sau pur administrativ, ci presupune un ansamblu de responsabilități juridice, logistice și umanitare, ce decurg direct din dispozițiile art. 105–106 din Statutul de la Roma și art. 211–216 ale Regulamentului de procedură și probe.

Predarea persoanei condamnate către statul de executare se realizează doar după îndeplinirea a două condiții cumulative: (i) hotărârea de condamnare și pedeapsa au devenit definitive, iar (ii) statul desemnat a acceptat în mod formal executarea pedepsei pe teritoriul său.

Regulamentul de procedură și probe stabilește, în cuprinsul art. 207, regimul juridic aplicabil perioadei de tranzit a condamnatului, de la locul de deținere la facilitatea penitenciară de pe teritoriul statului de executare. Textul menționat are rolul de a asigura continuitatea executării pedepsei și de a preveni orice situație de impunitate sau întrerupere neautorizată a detenției în timpul transportului persoanei condamnate de la Curtea Penală Internațională către statul de executare desemnat, conferind transportului internațional al condamnaților un regim juridic clar și previzibil.

Regula stabilește că, atunci când transportul are loc pe calea aerului și nu este prevăzută nicio aterizare pe teritoriul unui stat terț, nu este necesară nicio autorizare de tranzit. Această prevedere facilitează transferul rapid al persoanei condamnate și evită procedurile diplomatice sau judiciare suplimentare.

Totuși, în ipoteza unei aterizări neprevăzute - de exemplu, din motive tehnice, medicale sau de securitate - statul de tranzit are obligația, „în măsura permisă de dreptul său intern”, să rețină temporar persoana condamnată până la primirea unei cereri formale de tranzit din partea Curții. În acest fel, se previne riscul eliberării necontrolate a condamnatului și se asigură respectarea principiului continuității detenției.

În celelalte cazuri, transferul condamnatului se face în baza unei autorizări de tranzit.

Statele părți au obligația, în limita procedurilor interne, să autorizeze tranzitul persoanelor condamnate pe teritoriul lor, iar aererea de tranzit trebuie însoțită de o copie a hotărârii definitive de condamnare și a pedepsei impuse, pentru a permite autorităților naționale să verifice temeiul juridic al deținerii.

După transferul condamnatului pe teritoriul statului de executare, acesta din urmă are următoarele obligații:

a) Obligația de a respecta hotărârea Curții și de a nu modifica pedeapsa

Potrivit articolului 105 alineatul (1) din Statut, statul de executare trebuie să respecte pe deplin hotărârea de condamnare pronunțată de Curte. Acesta nu poate sub nicio formă să modifice durata pedepsei, să o reducă, să o agraveze sau să o transforme. Durata și natura pedepsei rămân exclusiv în competența Curții, iar orice cerere de apel sau revizuire trebuie adresată Curții și nu autorităților naționale, consacrand astfel principiul competenței exclusive a Curții în materia modificării pedepsei.

În doctrină s-a arătat că obligația este aplicabilă numai Statelor Părți¹⁰ deși, este posibil ca un stat care nu este parte să fie desemnat drept stat de executare. Într-un astfel de caz, Curtea va trebui să încheie cu statul non-parte un acord care să cuprindă în mod expres această obligație¹¹.

b) Aplicarea legislației naționale în limitele Statutului

Conform articolului 106 alineatul (2) din Statut, regimul zilnic al executării pedepsei — condițiile de detenție, regimul de muncă, vizitele, corespondența, asistența medicală sau programele de reintegrare — este guvernat de legislația statului de executare. Cu toate acestea, textul precizează expres că aplicarea legii interne nu trebuie să contravină Statutului și trebuie să fie compatibilă cu standardele internaționale privind tratamentul deținuților.

Astfel, statul de executare nu se substituie Curții, ci acționează ca un agent de implementare al hotărârii, în limitele propriului sistem penitenciar. În practică, acordurile bilaterale (precum cele încheiate de CPI cu Norvegia și Austria) confirmă această structură: pedeapsa este „executată potrivit legii naționale, dar sub supravegherea Curții”.

c) Obligația de informare și notificare

Statul de executare trebuie să informeze Curtea cu privire la orice circumstanță care ar putea afecta durata sau natura detenției — cum ar fi o amnistie, o grațiere, o eliberare condiționată, un transfer sau o modificare a regimului penitenciar. Potrivit art. 216 din Regulamentul de procedură și probe, această informare trebuie făcută prompt, iar în cazul unei modificări previzibile, cel puțin cu 45 de zile înainte.

Pe durata acestui termen, statul nu poate lua nicio măsură care ar putea prejudicia obligațiile sale internaționale față de Curte. În situația în care Curtea nu este de acord cu modificarea, ea poate decide transferul condamnatului într-un alt stat desemnat¹².

Spre exemplu, în acordul de executare¹³, încheiat la 1 noiembrie 2025 de Curtea Penală Internațională cu Regatul Spaniei, s-a stabilit ca atunci când persoana condamnată devine eligibilă pentru un program penitenciar sau un beneficiu prevăzut de legislația spaniolă care implică activități în afara unității de detenție, Spania va comunica acest fapt Președinției Curții, împreună cu informațiile relevante, suficient de devreme pentru ca aceasta să poată exercita funcția sa de supraveghere.

Această obligație de notificare asigură controlul continuu al CPI asupra executării și previne situațiile în care decizii naționale ar putea afecta autoritatea hotărârii internaționale.

d) Obligația de cooperare în activitatea de supraveghere

Președinția Curții are atribuții de supraveghere permanentă asupra modului de executare a pedepselor. În temeiul art. 106 alin. (3) și al art. 211, Președinția poate solicita statului rapoarte, informații sau opinii de specialitate privind condițiile de detenție și tratamentul persoanei condamnate.

¹⁰ țări care au semnat/ratificat Statutul de la Roma

¹¹ Kai Ambos, *Rome Statute of the International Criminal Court, Article-by-Article Commentary*, 4th ed., C.H. Beck/Hart/Nomos, 2022, p. 2727

¹² art. 104 alin. 1 din Statut coroborat cu art. 210 alin. 3 din Regulament

¹³ https://www.icc-cpi.int/sites/default/files/2025-11/ICC-PRES_31-01-2025-ENG.pdf

De asemenea, Curtea poate delega un judecător sau un membru al personalului să se întâlnească direct cu persoana condamnată, fără prezența autorităților naționale, pentru a verifica respectarea standardelor umanitare. Statul trebuie să permită astfel de vizite și să ofere sprijin logistic deplin.

Această supraveghere nu are caracter intruziv, ci vizează asigurarea conformității cu standardele internaționale consacrate de Regulile Mandela, de Pactul internațional privind drepturile civile și politice și de jurisprudența internațională privind tratamentul deținuților.

e) Obligația de cooperare în caz de evenimente speciale

Statul de executare trebuie să colaboreze cu Curtea și în situații neprevăzute: evadare, decesul condamnatului, transferul temporar la sediul Curții sau inițierea unei noi proceduri penale pentru fapte anterioare condamnării. În toate aceste cazuri, Curtea trebuie informată imediat, iar măsurile ulterioare se iau sub supravegherea sa.

Spre exemplu, art. 108 din Statut consacră „regula specialității”, potrivit căreia persoana condamnată nu poate fi urmărită, condamnată sau extrădată pentru alte fapte anterioare transferului, fără autorizarea Președinției. Această normă asigură protecția juridică a condamnatului și previne abuzurile statelor de executare.

f) Obligațiile financiare

În conformitate cu art. 100 din Statut și art. 208 din regulament, cheltuielile ordinare privind întreținerea condamnatului pe durata detenției sunt suportate de statul de executare. În schimb, cheltuielile legate de transportul condamnatului, de transferuri sau de procedurile conexe sunt suportate de Curte.

În ansamblu, obligațiile statului de executare au rolul de a garanta că pedepsele pronunțate de Curte sunt aplicate în condiții uniforme, echitabile și conforme cu standardele internaționale de drepturile omului. Această cooperare instituțională nu afectează suveranitatea statului, ci o completează în baza obligațiilor internaționale asumate.

Regimul de executare a pedepselor privative de libertate

Regimul de executare a pedepselor privative de libertate cuprinde ansamblul de reguli care determină modalitățile concrete de aplicare și supraveghere a detenției persoanelor condamnate. În cazul pedepselor cu închisoarea pronunțate de Curtea Penală Internațională, poate fi afirmat că regimul de executare are un caracter mixt¹⁴, rezultat din interacțiunea dintre normele de drept intern ale statului de executare și normele de drept internațional aplicabile Curții.

Pe de o parte, regimul zilnic de detenție este guvernat de legislația penală și penitenciară a statului desemnat de Curte, conform art. 106 alin. (2) din Statutul de la Roma. Acest cadru normativ include tipul regimului de detenție, activitățile de muncă, programul de vizite, regimul alimentar, asistența medicală și alte aspecte privind viața zilnică în penitenciar. Această componentă conferă sistemului execuțional un caracter național, întrucât executarea are loc sub autoritatea și în limitele normelor interne ale statului de executare.

¹⁴ Nicolae-Cătălin Magdalena, Curs de drept penal internațional, Editura Universul Juridic, București, 2025, p. 249

Pe de altă parte, regimul are și o dimensiune internațională, bazată pe supraveghere și control, întrucât elementele esențiale privind durata și natura pedepsei, schimbarea statului de executare, revizuirea duratei detenției și respectarea drepturilor fundamentale ale condamnatului rămân sub autoritatea Curții. Avem în vedere faptul că, art. 105–106 din Statut stabilesc că CPI exercită un rol activ de monitorizare, putând solicita autorităților naționale rapoarte, vizite sau evaluări independente ale condițiilor de detenție.

Pe durata executării pedepsei, Curtea se asigură că standardele internaționale privind tratamentul deținuților sunt respectate, iar condițiile de detenție sunt cel puțin conforme cu Regulile standard minimale ale Națiunilor Unite pentru tratamentul deținuților¹⁵ (Regulile Mandela), cu Pactul internațional privind drepturile civile și politice, precum și cu alte instrumente ONU relevante în materia protecției persoanelor private de libertate. Aceste instrumente consacră principiile fundamentale ale demnității umane, ale proporționalității măsurilor de detenție și ale interzicerii tratamentelor inumane sau degradante.

Rezultă, astfel, o divizare a responsabilităților între jurisdicția internațională supraveghetoare și statul de executare, în ceea ce privește protecția bunăstării deținutului și determinarea duratei efective a pedepsei care urmează a fi executată¹⁶.

În concluzie, regimul de executare al pedepselor pronunțate de CPI poate fi definit ca un sistem hibrid, mixt, ce îmbină elemente de drept intern – prin aplicarea legislației statului de executare – cu elemente de drept internațional – prin supravegherea exercitată de Curte și prin obligația statelor de a respecta standardele universale privind tratamentul deținuților.

Această structură mixtă reflectă echilibrul delicat dintre suveranitatea statelor părți și caracterul universal al justiției penale internaționale, garantând că executarea pedepselor dispuse de Curte se desfășoară într-un cadru compatibil cu principiile drepturilor omului și cu finalitatea preventiv-reparatorie a sancțiunilor internaționale.

Provocări practice în executarea pedepselor dispuse de Curtea Penală Internațională

Deși cadrul normativ instituit de Partea a X-a a Statutului de la Roma și de Regulamentul de procedură și probe configurează un mecanism coerent, aplicarea sa ridică numeroase provocări practice. Dificultățile derivă, în principal, din natura descentralizată a sistemului de executare, din diversitatea legislațiilor penitenciare naționale și din tensiunea constantă dintre suveranitatea statelor și autoritatea Curții.

(i) Lipsa de uniformitate între regimurile penitenciare naționale izvorăște din însuși modul de organizare a Curții Penale Internaționale care nu dispune de facilități penitenciare proprii, iar persoanele condamnate își execută pedepsele în statele desemnate voluntar.

¹⁵ United Nations Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners (the Nelson Mandela Rules), General Assembly resolution 70/175, annex, adopted on 17 December 2015, https://www.unodc.org/documents/justice-and-prison-reform/Nelson_Mandela_Rules-E-ebook.pdf

¹⁶ Darryl Robinson, Sergey Vasiliev, Elies Van Sliedregt, Valerie Oosterveld, An Introduction To International Criminal Law And Procedure, Fifth Edition, Cambridge University Press, 2024, p. 460

Aceasta înseamnă că, condițiile de detenție pot varia semnificativ de la un stat la altul, în funcție de infrastructura existentă, de regimul juridic al detenției și, până la urmă, de resursele financiare disponibile în statul de executare.

Astfel, deținuții Curții aflați în Norvegia pot beneficia de standarde diferite privind spațiul de cazare, regimul de muncă, asistența medicală ori posibilitățile de contact cu familia, față de alți deținuți care execută pedeapsa în Columbia¹⁷, deși toți sunt condamnați de aceeași instanță internațională.

Această diversitate poate să creeze o problemă de echitate execuțională, contrară idealului de uniformitate al justiției penale internaționale.

(ii) Tensiunile dintre suveranitatea statelor și competențele Curții au ca punct de pornire sistemul de cooperarea voluntară a statelor. În practică, acest sistem generează dezechilibre deoarece un număr restrâns de țări acceptă să figureze pe lista statelor de executare, ceea ce duce la o distribuție inegală a responsabilităților.

Mai mult, unele state introduc condiții restrictive privind acceptarea condamnaților (capacitate penitenciară, motive umanitare, durata minimă a executării etc.) ceea ce adâncește linia de dezechilibru.

Deși Statutul permite la art. 103 alin. 1 lit. b) impunerea unor asemenea condiții, o eventuală multiplicare a lor este de natură să afecteze funcționarea eficientă a Curții în faza de executare și poate crea dificultăți de desemnare a statului de executare și transfer.

În același timp, statele sunt reticente față de controlul internațional exercitat de Președinția Curții asupra condițiilor de detenție. Unele autorități penitenciare percep acest control ca o ingerință în sfera suveranității naționale, deși el are doar caracter de supraveghere și nu substituie jurisdicția internă.

(iii) Monitorizarea condițiilor de detenție de către Curte este parte a prerogativelor CPI din faza de executare care se materializează prin intermediul a două componente: supravegherea propriu-zisă, prin intermediul Președinției și mecanismul de raportare de la nivelul autorităților naționale. Aceste două componente ar trebui să asigure conformitatea cu standardele internaționale pe întreaga durată a executării.

Supravegherea poate include solicitarea de informații, rapoarte sau opinii de specialitate din partea statului de executare sau din orice surse fiabile, delegarea unui judecător al Curții sau a unui membru al personalului acesteia pentru a se întâlni cu persoana condamnată fără prezența autorităților naționale și oferirea statului de executare a unei posibilități de a combate argumentat opiniile deținutului, dacă este cazul¹⁸.

În practică, însă, capacitatea Curții de a monitoriza constant toate locurile de detenție este limitată de resursele sale administrative și financiare.

¹⁷Agreement between the Republic of Colombia and the International Criminal Court on the enforcement of sentences of the International Criminal Court <https://www.icc-cpi.int/sites/default/files/2022-10/Agreement-Republic-Colombia-ICC-Enforcement-of-Sentences-ENG.pdf>

¹⁸William A. Schabas, *The International Criminal Court: A Commentary on the Rome Statute*, Second Edition, Oxford University Press, 2016, p. 1393

În acest context, colaborarea cu Comitetul Internațional al Crucii Roșii, prevăzută explicit în unele acorduri¹⁹, devine esențială. Comitetul asigură inspecții periodice și rapoarte confidentiale, însă implementarea recomandărilor depinde în final de statul de executare, nu de Curte.

(iv) Reducerea pedepsei și liberarea condiționată – măsuri care, potrivit art. 110 din Statutul de la Roma, nu pot fi dispuse de către autoritățile naționale, ridică semnele unui tratament diferențiat între categorii de condamnați încarcetați în aceeași facilitate penitenciară.

Curtea este singura în măsură să poată decide asupra reducerii pedepsei ori liberării anticipate. Cu toate acestea, statele de executare aplică propriile reglementări privind buna purtare, reabilitarea sau programele de reintegrare, ceea ce creează o zonă de interferență între dreptul intern și cel internațional.

De exemplu, dacă un deținut este eligibil, potrivit legislației naționale, pentru un program de muncă în afara penitenciarului, statul este obligat să notifice Curtea, iar aceasta va analiza oportunitatea măsurii. În schimb, liberarea anticipată rămâne atributul exclusiv al Curții.

În doctrină s-a arătat că motivele pentru reducerea pedepsei se referă la cooperarea ulterioară condamnatului sau la schimbarea circumstanțelor, iar mecanismul servește în esență aceluiași scop ca și o liberare anticipată sau o grațiere²⁰.

(v) Posibilitatea Curții de a schimba statul de executare

O altă provocare o reprezintă prerogativa Curții Penale Internaționale de a modifica oricând desemnarea statului de executare, în temeiul articolului 104 din Statutul de la Roma – „Curtea poate decide în orice moment să transfere un condamnat într-o închisoare din alt stat”.

De exemplu, Președinția Curții poate decide, din oficiu sau la cererea persoanei condamnate ori a Procurorului, transferul acesteia într-un alt stat, fie din motive umanitare, fie ca urmare a constatării unor deficiențe în respectarea standardelor internaționale privind tratamentul deținuților.

Însă schimbarea statului de executare nu are la bază numai astfel de motive, ci poate interveni atunci când Curtea nu este de acord cu măsuri interne ale autorităților naționale care ar afecta durata sau natura detenției (cum ar fi o grațiere, amnistie sau reducere neautorizată a pedepsei) ori schimbarea unor condiții în executarea pedepsei închisorii.

Această competență conferă Curții o putere extinsă și discreționară, dar ridică în același timp probleme de aplicabilitate practică și juridică. Pe de o parte, ea ar putea fi necesară pentru a asigura uniformitatea standardelor de detenție și protecția drepturilor fundamentale ale condamnatilor, însă, pe de altă parte, poate fi percepută de statele de executare ca o dificultate de armonizare legislativă între normele interne și cerințele Statutului de la Roma, mai ales atunci când transferul este dispus unilateral.

În asemenea situații, reglementările naționale privind administrația penitenciarelor, regimul transferurilor sau protecția cetățenilor proprii pot intra în contradicție cu deciziile Curții

¹⁹ de exemplu, în Acordul cu Spania, art. 4 alin. 8

²⁰ Robert Cryer, Håkan Friman, Darryl Robinson, Elizabeth Wilmschurst, *An Introduction to International Criminal Law and Procedure*, second edition, Cambridge University Press, 2010, p. 504

de a dispune un transfer imediat. În plus, procedura presupune cooperarea efectivă a altui stat dispus să preia executarea, ceea ce poate genera întârzieri, dificultăți logistice, modificări ale drepturilor dobândite de condamnat pe durata detenției etc.

5. Jurisprudența Curții Penale Internaționale în faza de executare a pedepselor

În cauza *Prosecutor v. Thomas Lubanga Dyilo*²¹, liderul Uniunii Congoleze a Patrioților, a fost condamnat la 14 ani de închisoare prin sentința din 10 iulie 2012, pentru recrutarea, înrolarea și utilizarea copiilor-soldăți în conflictele armate din Ituri (Republica Democrată Congo), între 2002 și 2003 — fapte calificate drept crime de război conform art. 8 din Statutul de la Roma. Hotărârea de condamnare a rămas definitivă la 1 decembrie 2014, devenind prima decizie de acest tip din istoria Curții Penale Internaționale.

Lubanga a fost deținut în Olanda pe durata procesului, iar la 19 decembrie 2015, condamnatul a fost transferat într-un penitenciar din Republica Democrată Congo pentru a-și executa pedeapsa, în conformitate cu acordul bilateral de cooperare dintre statul respectiv și Curte, potrivit articolului 103 din Statutul de la Roma.

În faza execuțională, Curtea a fost chemată să stabilească condițiile de executare a pedepsei și durata efectivă a detenției. În concret, condamnatul a fost supus regimului de detenție din statul Congo, însă Președinția Curții, în aplicarea art. 106 din Statut, a monitorizat condițiile de detenție, pentru a se asigura că acestea sunt compatibile cu standardele internaționale. Lubanga a beneficiat de dreptul de a comunica confidențial cu Curtea, de asistență juridică și de dreptul de a formula cereri referitoare la executare.

În timp ce se afla în executarea hotărârii, condamnatul a solicitat Curții reducerea pedepsei, invocând dispozițiile art. 110 alin. (3) din Statut care permit această diminuare a duratei închisorii pentru cei care au ispășit două treimi din pedeapsă sau au executat 25 de ani de închisoare în cazul condamnării pe viață.

În susținerea cererii sale, condamnatul a arătat că a avut o bună conduită și o atitudine cooperantă în timpul detenției. În plus, s-a reabilitat moral și social, a contribuit la buna desfășurare a procedurilor și nu a obstrucționat activitatea Curții, contribuind și la reconcilierea comunităților afectate.

Analizând cererea sa, Curtea a reiterat²² competența sa unică în faza de executare a pedepsei și a analizat aspectele esențiale ale acesteia.

Curtea a constatat, contrar susținerilor condamnatului, că acesta a avut o conduită disciplinată în detenție, dar aceasta „nu depășește nivelul de comportament așteptat de la orice condamnat”. Curtea a afirmat că simpla bună purtare nu este suficientă pentru reducerea pedepsei; este necesară o dovadă a progresului moral și social real al condamnatului. Mai mult, acesta nu a

²¹The *Prosecutor v. Thomas Lubanga Dyilo* (ICC-01/04-01/06), 14 March 2012, https://www.icc-cpi.int/sites/default/files/CourtRecords/CR2012_03942.PDF

²² Decision on the review concerning reduction of sentence of Mr Thomas Lubanga Dyilo (No. ICC-01/04/01/06), 22 September 2015), https://www.icc-cpi.int/sites/default/files/CourtRecords/CR2015_18047.PDF

demonstrat o cooperare substanțială cu Procurorul, nici remușcări sincere²³ și nu s-a disociat de crimele sale decât în mod formal²⁴.

Prin urmare, Curtea a concluzionat că scopurile pedepsei nu au fost încă realizate, iar o reducere ar fi contrară principiului proporționalității și gravității faptelor.

În cauza **Prosecutor v. Germain Katanga**²⁵, liderul unei grupări armate din Republica Democrată Congo, a fost condamnat la 12 ani de închisoare pentru crime de război și crime împotriva umanității, cu deducerea perioadei petrecută în detenție la CPI – între 18 septembrie 2007 și 23 mai 2014. După rămânerea definitivă a hotărârii, Katanga a continuat să fie deținut în centrul de detenție al Curții de la Haga, până la transferul său, în decembrie 2015, într-un penitenciar din Republica Democrată Congo.

La 13 noiembrie 2015, după executarea a două treimi din pedeapsă, Curtea a examinat cererea de reducere a pedepsei formulate de condamnat. Spre deosebire de cauza Lubanga, în acest caz Curtea a constatat indicii convingătoare de reabilitare și de disociere reală („genuine dissociation²⁶”) față de crimele comise. Judecătorii au reținut comportamentul exemplar în detenție, cooperarea cu autoritățile penitenciare și exprimarea sinceră a remușcării față de victime. Curtea a apreciat că aceste elemente demonstrează progresul moral și social al condamnatului și îndeplinirea scopurilor pedepsei într-o măsură semnificativă. În consecință, prin Decizia din 13 noiembrie 2015²⁷, Camera de Apel a dispus reducerea pedepsei cu 3 ani și 8 luni și stabilirea datei de finalizare la 18 ianuarie 2016, confirmând că durata executată era suficientă.

În cauza **Prosecutor v. Bosco Ntaganda**²⁸ fostul comandant adjunct al forțelor militare ale Union des Patriotes Congolais a fost condamnat la 30 de ani de închisoare, prin sentința din 7 noiembrie 2019, pentru crime împotriva umanității (ucidere și tentativă de omor, viol, sclavie sexuală, persecuție, transfer forțat și deportare) și crime de război (ucidere și tentativă de omor, dirijarea intenționată a atacurilor împotriva civililor, viol, sclavie sexuală, ordonarea strămutării populației civile, recrutarea și înrolarea copiilor sub 15 ani într-un grup armat și utilizarea lor pentru a participa activ la ostilități, dirijarea intenționată a atacurilor împotriva obiectelor protejate și distrugerea proprietății adversarului), comise în Ituri (Republica Democrată Congo) între 2002–2003.

Belgia a fost desemnată oficial ca stat de executare, iar condamnatul a fost transferat la 14 decembrie 2022²⁹.

Anterior transferului, din cauza suspiciunilor de influențare a martorilor și dezvăluire de informații confidențiale, Curtea a restricționat contactele condamnatului cu persoane apropiate lui.

²³ Decision on the review concerning reduction of sentence of Mr Thomas Lubanga Dyilo, *par.* 69

²⁴ Decision on the review concerning reduction of sentence of Mr Thomas Lubanga Dyilo, *par.* 46

²⁵ *The Prosecutor v. Germain Katanga* (ICC-01/04-01/07), 17 March 2014, https://www.icc-cpi.int/sites/default/files/CourtRecords/CR2015_04025.PDF

²⁶ Decision on the review concerning reduction of sentence of Mr Germain Katanga, *par.* 51

²⁷ Decision on the review concerning reduction of sentence of Mr Germain Katanga (No. ICC-01/04/01/07), 13 November 2015, https://www.icc-cpi.int/sites/default/files/CourtRecords/CR2015_21153.PDF

²⁸ *the Prosecutor v. Bosco Ntaganda* (No.: ICC-01/04-02/06), 7 November 2019, https://www.icc-cpi.int/sites/default/files/CourtRecords/CR2019_06674.PDF

²⁹ <https://www.icc-cpi.int/news/bosco-ntaganda-transferred-belgian-prison-facility-serve-sentence>

Așadar, dimensiunea execuțională a controlului asupra condițiilor de detenție a fost conturată progresiv, începând cu faza de detenție preventivă. Camera de Apel a reținut că supravegherea regimului de detenție și impunerea de restricții de contact persoanei deținute fac parte integrantă din atribuțiile Curții. Curtea a mai stabilit că aceste măsuri sunt compatibile cu drepturile fundamentale ale deținutului, atâta timp cât sunt proporționale, motivate prin protejarea martorilor și a integrității procesului, și sunt supuse unei revizuii periodice³⁰.

Analiza celor trei cauze precitate evidențiază o evoluție treptată a regimului de executare a pedepselor Curții Penale Internaționale de la definirea principiilor execuționale la aplicarea lor concretă.

În cauza *Lubanga*, Curtea a stabilit fundamentul conceptual al controlului execuțional, clarificând criteriile reducerii pedepsei și subliniind că buna conduită, deși necesară, nu este suficientă pentru a justifica diminuarea duratei detenției.

În *Katanga*, Curtea a transpus aceste criterii într-o decizie favorabilă, recunoscând rolul reabilitării autentice și al detașării morale față de faptele comise, ceea ce a permis prima reducere efectivă a unei pedepse internaționale.

În fine, cauza *Ntaganda* a consolidat competența execuțională a Curții, reafirmând autoritatea sa asupra condițiilor de detenție și a regimului de comunicare al persoanei condamnate, inclusiv în perioada ulterioară transferului într-un stat de executare.

Această jurisprudență ilustrează consolidarea unui model mixt de executare a pedepselor cu închisoarea în dreptul penal internațional, în care autoritățile naționale pun în executare pedeapsa sub supravegherea permanentă a Curții, garantând respectarea standardelor internaționale și legătura echilibrată dintre suveranitatea statelor și autoritatea justiției internaționale.

Evoluția acestui model de executare s-a bazat pe experiența acumulată din practica tribunalelor penale internaționale ad-hoc instituite de Consiliul de Securitate al ONU – Tribunalul Penal Internațional pentru fosta Iugoslavie (TPII) și Tribunalul Penal Internațional pentru Rwanda (TPIR).

În cazul acestor tribunale ad-hoc executarea pedepselor era guvernată de Regulile de procedură ale fiecărui tribunal, iar supravegherea era încredințată Președintelui, care menținea contacte cu statele de executare, dar nu dispunea de un mecanism detaliat de inspecție sau intervenție directă.

Controlul era însă preponderent administrativ, limitat la primirea de rapoarte periodice din partea statelor și la eventuale vizite în penitenciare, fără o competență jurisdicțională asupra duratei sau modificării pedepsei.

Astfel, eliberarea anticipată sau reducerea pedepsei erau decise de Președinte, în temeiul regulilor statutare, care prevedeau doar că persoana condamnată poate fi eliberată după executarea

³⁰ Judgment on Mr Bosco Ntaganda's appeal against the decision reviewing restrictions on contacts of 7 September 2016 (No. ICC-01/04-02/06 OA 4), 8 March 2017, https://www.icc-cpi.int/sites/default/files/CourtRecords/CR2017_01150.PDF

a două treimi din pedeapsă, „dacă interesele justiției o permit³¹”. În practică, tribunalele le lipsea un test detaliat privind reabilitarea sau cooperarea cu Procurorul, astfel că deciziile aveau caracter larg discreționar pentru că „normele naționale privind grațierea și comutarea pedepsei în statul de executare puteau declanșa revizuirea³²”.

Concluzii

Analiza regimului de executare a pedepselor dispuse de Curtea Penală Internațională evidențiază faptul că această fază a procesului penal internațional nu reprezintă o etapă pur tehnică, ci un aspect esențial al justiției internaționale. Prevederile statutare și regulamentele Curții au instituit un **sistem execuțional distinct, hibrid**, caracterizat printr-o combinație între dreptul intern al statului de executare și controlul jurisdicțional internațional exercitat de Președinția Curții.

Experiența jurisprudențială recentă demonstrează că CPI a depășit modelul tribunalelor *ad-hoc*, evoluând de la o concepție administrativă a executării către un mecanism judiciar activ de supraveghere.

În temeiul Statutului de la Roma, executarea pedepsei privative de libertate se realizează în conformitate cu legea penală și penitenciară a statului de executare, stat care stabilește regimul de detenție – drepturile condamnatului, programul, activitățile, contactele și disciplina internă. Totuși, acest regim este exercitat sub supravegherea continuă a Curții, care păstrează prerogativa exclusivă de a controla respectarea standardelor internaționale, de a dispune modificarea pedepsei, transferul într-un alt stat sau reducerea duratei detenției.

Această dualitate normativă – aplicarea dreptului național al statului de executare sub controlul dreptului internațional al Curții – conferă regimului execuțional un caracter mixt și dinamic. Curtea asigură conformitatea detenției cu Regulile Mandela și cu principiul umanismului, în timp ce statul garantează aplicarea concretă a regimului penitenciar.

În cauza *Lubanga*, Curtea a stabilit principiile de bază ale controlului execuțional și a afirmat că reducerea pedepsei nu poate fi acordată decât în măsura în care scopurile sancțiunii au fost atinse. În cauza *Katanga*, aceste criterii au fost aplicate într-un sens pozitiv, Curtea recunoscând pentru prima dată că disocierea reală a condamnatului de crimele sale este un element justificative pentru reducerea pedepsei. În cauza *Ntaganda*, Curtea a consolidat dimensiunea execuțională, afirmând competența sa asupra condițiilor de detenție, a regimului de comunicare și a tratamentului aplicat persoanelor condamnate, inclusiv după transferul într-un stat de executare.

Aceste hotărâri confirmă că executarea pedepsei internaționale este o **etapă jurisdicțională de sine stătătoare**, menită să garanteze că sancțiunea nu rămâne doar un act de justiție formal, ci își atinge efectele sociale, morale și reparatorii. Curtea asigură, astfel, un echilibru între suveranitatea statelor și protecția drepturilor fundamentale.

³¹ Updated Statute of the International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia, art. 28, <https://www.icty.org/en/documents/statute-tribunal>

³² Kay Ambos, *Rome Statute of the International Criminal Court, Article-by-Article Commentary*, 4th ed., C.H. Beck/Hart/Nomos, 2022, p. 2726

În plan normativ, sistemul consacrat de Curtea Penală Internațională poate fi considerat un **model de drept execuțional penal internațional**, bazat pe transparență, cooperare și supraveghere judiciară. Totodată, el evidențiază o lacună structurală – absența unui mecanism penitenciar propriu al Curții, care obligă la o dependență continuă de disponibilitatea statelor părți. O posibilă direcție de dezvoltare o constituie instituționalizarea unui cadru comun de monitorizare execuțională, sub coordonarea CPI și a statului gazdă, care să asigure o aplicare uniformă a standardelor internaționale privind tratamentul deținuților.

În concluzie, executarea pedepselor în fața Curții Penale Internaționale reflectă evoluția justiției penale internaționale, în care autoritatea jurisdicțională nu se încheie odată cu pronunțarea hotărârii, ci continuă prin garantarea unei detenții conforme cu demnitatea umană, scopurile pedepsei și valorile fundamentale ale comunității internaționale.

Referințe bibliografice:

- Antonio Cassese, Paola Gaeta, Laurel Baig, Mary Fan, Christopher Gosnell and Alex Whiting, *Cassese's International Criminal Law, Third Edition*, Oxford University Press, 2013;
- Kai Ambos, *Rome Statute of the International Criminal Court, Article-by-Article Commentary*, 4th ed., C.H. Beck/Hart/Nomos, 2022
- Nicolae-Cătălin Magdalena, *Curs de drept penal internațional*, Editura Universul Juridic, București, 2025
- Robert Cryer, Håkan Friman, Darryl Robinson, Elizabeth Wilmshurst, *An Introduction to International Criminal Law and Procedure*, second edition, Cambridge University Press, 2010;
- William A. Schabas, *The International Criminal Court: A Commentary on the Rome Statute*, Second Edition, Oxford University Press, 2016

Jurisprudență și instrumente juridice:

- Prosecutor v. Katanga, ICC, Trial Chamber II, Judgment, Case No. ICC-01/04-01/07, 7 March 2014;
- Prosecutor v. Lubanga, ICC, Trial Chamber I, Judgment, Case No. ICC-01/04-01/06, 14 March 2012;
- Decision on the review concerning reduction of sentence of Mr Thomas Lubanga Dyilo (No. ICC-01/04/01/06), 22 September 2015),
- Decision on the review concerning reduction of sentence of Mr Germain Katanga (No. ICC-01/04/01/07), 13 November 2015
- the Prosecutor v. Bosco Ntaganda (No.: ICC-01/04-02/06), 7 November 2019
- Judgment on Mr Bosco Ntaganda's appeal against the decision reviewing restrictions on contacts of 7 September 2016 (No. ICC-01/04-02/06 OA 4), 8 March 2017
- Agreement between the Kingdom of Norway and the International Criminal Court on the enforcement of sentences of the International Criminal Court
- Agreement between the International Criminal Court and the Federal Government of Austria on the Enforcement of Sentences of the International Criminal Court (ICC-PRES/01-01-05)
- Agreement between the Republic of Colombia and the International Criminal Court on the enforcement of sentences of the International Criminal Court

- „Rules of Procedure and Evidence”, New York, 3-10 septembrie 2002 (ICC-ASP/1/3 și Corr.1), partea II.A
- Statutul de la Roma al Curții Penale Internaționale, adoptat la Conferința de la Roma din 17 iulie 1998
- United Nations Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners (the Nelson Mandela Rules), General Assembly Resolution 70/175
- Updated Statute of the International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia
- Statute of the International Criminal Tribunal for Rwanda